

963

פרוטוקול מס' 15/ב

מישיבת ועדת הכספים

מיום י"א חשוון תשנ"ז - 16.10.56

בשעה 08.50

השתתפו:

חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ד
- י. בדר
- א. בהיר
- ש. דיין
- מ. חזני
- א. הרצפלד
- י. ספיר
- ז. סוזאייב
- י. קרגמן
- מ. קלמר
- ג. שוקן

מוזמנים:

- צ. ברנזון - שופט בית המשפט העליון
- י. איזנברג - מנהל בתי המשפט
- י. הלוי - שופט בית המשפט המחוזי
- י. שאיוני - שופט בית המשפט המחוזי
- י. לח - שופט בית המשפט המחוזי

סדר-היום:

שאלת משכורות השופטים וחברי הממשלה.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

י. ספיר:

הייתי רוצה להטב תשומת לב הועדה להודעה שהתפרסמה
 אחמול בענין האינדקס. מתוך מה שנתפרסם, 9 נקודות
 מתוך 13 נקודות בהן עלה האינדקס, עלו כתוצאה מעליית מחירי הפירות
 והירקות. אני הייתי מבקש לקבל את סיכום העליות באינדקס ואת הפירוט
 ממה הן נגרמו. אני חושש מאד, שלפחות מחצית העלאות באינדקס נגרמו
 על ידי הפירות והירקות. למעשה אנו עומים בפני מצב כזה, שהממשלה
 והכנסת יושבות ודנות על מדיניות כלכלית ומחפשות דרכים למנוע אינפלציה,
 ויש ענף אחד - פירות וירקות - והוא הקובע. מבין כל ענפי המשק
 הישראלי יוצא, שמחירי הירקות והפירות נמצאים כל הזמן בעליה. אולם למעשה
 אינני יודע אם זה בדיוק כך, כי אם אקח לדוגמה הקלמנטינות, הרי מחירן
 הוא מאד סטבילי בשנתיים האחרונות, וגם אילולא היה פיקוח, מחירן לא
 היה עולה בהרבה. והנה, כאן בירקות ופירות, משום שהיו אוכלי ענבים
 שעולים בלירה הקילו, המדינה צריכה לעמוד בפני בעיה של משבר כלכלי.

לי נראה ששאלה זו חייבת לעמוד על סדר היום של הועדה בהקדמת האפשרי. ואני מבקש, אם אפשר, שיוכן בדחיפות רבה מאד החמר כולו על מנת שנוכל להשוות מחירי הירקות במשך כמה שנים.

היו"ר י. גורי: נכון הדבר שענין הפירות והירקות הפך לגולם, שהפקידו בידי גרוזן, והגרוזן הזה פועל בצורה גלמית. אבל אינני מציע להכנס כרגע לדיון בשאלה זו. זוהי למעשה הצעה לטדר היום. אני מציע להסתפק בזה לפי שעה.

א. בהיר: אני מבקש שימציאו לנו בענין זה חמר על גידול הירקות לפי התכניות של הסוכנות ושל ההתישבות החדשה.

היו"ר י. גורי: אנו נכניס לטדר היום שלנו את הטעיף - עליית האינכס בספטמבר ב-13 נקודות.

ז. סוזאייב: אני הייתי רוצה לבקש את שר האוצר שיבהיר לועדת הכספים מהו המצב בקשר להצמדת ההלוואות לדולר או לאינדקס, ואני מתיוון להלוואות הנתנות מחקאיב הפיחה לציוד הנמכר על ידי חברת השלומים.

מ. קטרוו: אחמול נחקבלה החלטה סופית בענין זה בממשלה.

ז. סוזאייב: אזי אבקש ששר האוצר יביא לועדה את ההחלטה האחרונה של הממשלה.

ש. דיין: בקשר לדיון בשאלת האינדקס, הייתי מבקש שמשרד החקלאות ימציא לנו רשימות היבולים של ירקות הסתר ופירות הסתו והמחירי שמקבליח תמורתם היצרנים, ומהו חלקו של התיוון במחיר זה.

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסדר היום - משכורת השופטים. ובטרם אמסור רשות הדבור לנציגות השופטים, רצוני להזכיר לועדה שלפני אה הכנסת לפגרא קיימנו כמה דיונים בענין משכורת השופטים, ולאחרונה לא טיכמה הועדה סופית, אלא החליטה לתת בינתיים מפרעות לשופטים, עד שנחדש את הדיון ונקבע סופית את המשכורת. אנו קבענו את המפרעות החל מיולי 1955 עד ספטמבר השנה, מתוך הנחה שמשכורת אוקטובר חשתלם כבר לפי הקביעה הסופית של ועדת הכספים. אנו עומדים היום במחצית אוקטובר, וכדי שנוכל לעמוד בהבטחתנו, היינו אריכים לטיים את הדיון במסגרת חודש אוקטובר, על מנת שיוכלו להכין משכורת אוקטובר לתשלום בנובמבר לפי ההחלטה הסופית של הועדה.

ועדת הכספים חידשה את הדיון בענין זה מיד עם חידוש עבודת הכנסת לאחר הפגרה. בינתיים הכנסת הסמיכה את הועדה לקיית דיון גם בענין מ-כורת שרי הממשלה, והועדה עשתה זאת. והנה בועדה נסחמנה מחשבה - עדיין אין החלטה - להמשיך במתן מפרעות למטפר חדשים עד שחקבע סופית גם משכורת השופטים וגם משכורת השרים. כן החליטה הועדה שמכאן ואילך יבוטל כל שחרור של חלק מהמשכורות, שנקרא דמי ייצוא, ממש ההכנסה.

הוטל עלי להביא את הדבר לידיעת השופטים. נפגשתי עם השופט ב. רנזון ובקשתי למטור זאת לנציגות השופטים. מהגבתו של השופט ברנזון הגעתי לכלל מסקנה שיהא צורך לשמוע נציגות השופטים בנקודה זו.

השופט ברנזון: אנו מצטערים מאד שאריכים אנו להעטיק פעם נוטפול את הועדה, לאחר שהיינו בטוחים שכל מה שחיה לנו לציג במשך מטפר חדשה רב, אמרנו ודעתנו ברורה לועדה, בל מתוך השיחה עם מר גורי הסחבר, שכנראה הועדה אינה מכירה במידה מספקת את הרגשתנו והלך רוחה של השופטים.

אנו שמענו בראון על ההחלטה הראשונה של הועדה, לבטל את הנוהג שהיה קיים לפטור חלק מהמשכורת ממס הכנסה, וכי בטול זה יחול על כל מקבלי המשכורת שהם בסמכותה של הכנסת, כלומר - חברי הממשלה, השופטים וסגני יו"ר הכנסת ויו"ר הכנסת בעצמו, כדי שיהיה בנדון זה שוויון בין כל אזרחי המדינה. אולם השאלה היא - כיצד יבוצע עקרון זה, האם הוא יבוצע הלכה למעשה מיד, או שביצועו של עקרון זה יידחה? אם הבינותי נכונה את דברי מר גורי, יוצא שאמנם ההחלטה נתקבלה, אבל ביצועה לגבי חברי הממשלה נדחה, עד שהמשכורת תקבע סופית.

היו"ר י. גורי:
בענין זה לא קבלה הועדה החלטה סופית, ואין כל הכרח שהדבר יידחה. הענין יכול להסתדר גם ביורה אחרת. אפשר לקבוע את משכורת השרים בסכום כזה שיוציא מן הכלל כל פטור ממס הכנסה, ויחד עם זאת לא לקבוע סופית את משכורתם; כלומר, א שר לנקוט לגבי השרים אותה שיטה שנקטנו לגבי השופטים. מה תחליט הועדה באופן סופי, אינני יכול לנחש, כי עדיין לא קיימנו דיון על עצם הענין.

השופט ברנדון:
לא אגע יותר בשאלה זו, כי מבחינה מהותית הוא כולו בסמכותה של ועדת הכספים, ולא מתפקידם של השופטים לחוות דעתם בשאלה זו, מלבד אם הדבר משפיע על משכורתם ועל מבנה משכורתם.

בודאי זכור לכם שהיתה לנו כל הזמן חלונה, שבנדון זה נהגה ועדת הכספים לא במידה שווה ביחס לשופטים וביחס לחברי הממשלה. אם הדבר היה יתרון עכשו, ויתרון מיד, נשמח על כך מאד, ויהי ידך כך תוסר החלונה שהיתה בפנינו.

ועתה לשאלה השניה - דחיית ההחלטה הסופית על משכורת השופטים ומשכורת השרים. את הבינותי נכון את מר גורי, הרי הסיבה העיקרית לדחיה היא, כי יתכן ובמשך החודשים הקרובים - והכוונה היא כנראה עד תחילת שנת הכספים הבאה, אפריל 1957) תתקן פקודת מס הכנסה ועלולים לחול שנויים, ושנויים אלה עלולים להשפיע על המשכורת נטו שיקבלו השופטים ואחרים על יסוד משכורת הבחוטו שתקבע.

אני מוכרח להזכיר בקצרה את השתלשלות העניינים ביחס למשכורת השופטים. השופטים פנו לראשונה למר גורי לפני כשנה, ואז העלינו שאלת תיקון המשכורת לשופטים. ואז סוכם שהשופטים יגישו את הצעותיהם לו דה. אנו עשינו זאת, והטהינו עד כמה שאפשר היה להשהות את הענין, כדי שבינתיים תתקבל החלטת הממשלה בדבר העלאת המשכורת לעובדי המדינה. כאשר הענין בא לוועדה, במשך מטר חדשים הועדה בעצמה השהתה את ההחלטה, כי לא היתה החלטה סופית של הממשלה בדבר משכורתם של עובדים בדרגות מסויימות מבין עובדי המדינה.

תוך כדי הדיונים בוצעה נחזוררה בעיה עקרונית שהשופטים עומדים עליה בכל הקף - בעיית צמידות משכורת שופטי בית הדין העליון למשכורת חברי הממשלה. ואז הועדה עצמה החליטה לחכות לקביעת משכורת שופטי בית הדין העליון עד שיוסדר ענין משכורת השרים. משהחליטו זאת, חשבו השופטים בדרגות האחרות, שאין זה רצוי להפריד את השופטים לחטיבותיהם, לקבוע להם משכורת ולהשאיר משכורת שופטי בית הדין העליון פתוחה, והם בקשו לדחות לזמן קצר את ההכרעה הסופית.

בחודש יולי, כאשר נתקבלה ההחלטה להמתין בקביעת משכורת השופטים, טוב היה ברור שהדבר יקבע לכל המאוחר בזמן הפגרא, ועם פתיחת המושב החדש של הכנסת יבוא הענין על סיומו, ומשום כך קבעה ועדת הכספים מפרעות לשופטים לתקופה של 6 חודשים בלבד.

אתם רואים שמדי טעם התעוררו כל מיני שאלות שהביאו לדחיית קביעת המשכורת. הדבר לא היה רצוי ונעים לא לנו ולא לוועדה. ענין משכורת של אנשים חחיים על משכורת זו אינו יכול להיות ענין לדיון ממושך כזה. אנו חושבים שההחלטה לדחות את הענין מחדש לטשה

חדשית לפחות, - כי אפילו נניח שבאמת יהיו תיקונים גם במס הכנסה, הרי אין להניח על ידי נטיון העבר, שתיקונים אלה יתקבלו לפני שנת הכספים החדשה, ואם לשפוט לפי הנוהג הקיים, התיקונים גם אם יתקבלו, יתקבלו אחרי אפריל - ל-8-6 חדשים. אני חושב שמצב זה אינו נאה ואינו מכובד לא לגבי השופטים ולא לגבי הועדה.

בענין זה ישנן כמה מומנטים, שאינני יודע אם נחתם דעתכם עליהם, אבל לגבינו הם חשובים למדי. אני קראתי לא פעם בעתונות, שענין המפרעות לשופטים, הוא דבר מפורק מבחינה חוקית. אנו עומדים עכשו בפני בעיה קשה, אנו חייבים להגיד "דו"ח למס הכנסה על שנת השומה 1955/56, ואי קביעת המשכורת מעכבת הגשת דו"ח זה.

האם אין זה ברור שממפרעה אין מנכיה מס-הכנסה?

י. טפיר:

נדמה לי, שהמעביד חייב לנכות מס הכנסה מכל מה שהוא משלם משכורת.

השופט ברנזון:

אולם יש בעיה אחרת, והיא העיקרית: כל שופט רוצה לדעת - וזכנתו לדעת - מהי משכורתו, כמה הוא יכול להוציא וכמה אינו יכול להוציא. נדמה לי שדבר רגיל ומקובל הוא, שבזמן שדניו על משכורת, הדבר צריך להקבע סופית מבלתי שהענין ימשך שנתיים; וענין זה נמשך שנתיים, כי הרי ההעלאה היא וטרואקטליבית מיולי 1955, ויש להניח שאם חדחה ההחלטה היום, היא לא תתקבל לפני יולי 1957. זאת אומרת, שזה שנתיים נמשך הדיון במשכורת השופטים. האם אתם חושבים שזה רצוי?

נוסף לזה ישנן כל מיני דברים ארדיים. יש בעיה של פרטומים, ואני הבינתי שבענין זה הייתה הועדה מאוחדת שהשופטים אריכים לקבל את הפרטומים. יש בעיה של ספרות מקצועית שהשופטים אריכים לרכוש לעצמם. יש בעיה אם לקיים שוויון אמת בין שופטי בית הדין העליון ובין חברי הממשלה במשכורת ושאר דברים שמהם נהנים חברי הממשלה. ואין להבין זאת כאילו שופטי בית הדין העליון דורשים ליצמם אותן הנאות שמקבלים השירים בתקף היותם שרים, אלא תמיד אמרנו שישנם דברים שהשופטים אריכים להנות מהם בתור שופטים.

אחת הטענות שהושמעו לא פעם, לא בוועדת הכספים ולא במקומות אחרים, היא שהעלאת משכורת השופטים גורמת למעגל העלאות. אנו יודעים שזה לא כך. אבל ככל שנדחה את ההחלטה הסופית בענין זה, ברור שזה יצדיק את הטענה הזאת, וגם מקרב יותר את האפשרות שיבואו עובדים אחרים וידרשו העלאות במשכורת, כי בינתיים עברה שנה וחצי מאז קבלו את ההעלאה האחרונה. אם יחליטו על התיקונים החדשים רק באמצע 1957, כי אז כולם יראו בזה התחלה של העלאות חדשות, ועלוליה לבוא אנשים יחריגים ולדרוש העלאות. נדמה לי שזה הדבר האחרון שוועדת הכספים צריכה להיות מעוניינת בו. אנו יודעים שאולי מתחת לסף ההכרה ישנו חשש מפני קביעת משכורת ברוטו שעלולה להיות גבוהה בשים לב לשעורי מס הכנסה, כדי להגיע למשכורת נטו מסויימת לשופטים. אבל, רבותי, על ידי זחיה אין משיגים שום דבר, כי גם אם יהיו התיקונים ב-1957, הם לא יהיו רטרואקטיביים ואם ירצו לתת לשופטים אותה משכורת שרוצים לתת היום, יצטרכו לקבוע אותם כומי ברוטו כדי להגיע לאותם סכומי נטו.

מה יהיה המצב באפריל 1957, אם יהיה דירוג חדש של מס הכנסה?

ז. טוזאייב:

אני חושב שאם רוצים לקבוע סכומי נטו מסויימים שיחולו מיולי 1955, הברוטו לא ישתנה מתי שלא יקבע. ואשר לשנויים שעלולים לחול, כל הענין הוא בגדר "שמא" גדול. מכל מקום, אנו דנים על המשכורת של היום, לא על המשכורת של 1957. האם על יסוד זה שצריך לחול שנתי - אם הוא יחול - צריך הלום לעכב את ההחלטה? ולעת עתה הנטיון הוא, שכל שנוי במקום אחד גורר אחריו שנוי במקום אחר. אם יהיו שנויים במס הכנסה נצטרך לאזן את התקאיב בצורה

השופט ברנזון:

אחרת, ואז מי יודע כיצד זה ישתקף לגבי מסכורתם של אנשים וכיריות, כמו השופטים. אינני יודע מדוע צריך גורל השופטים וחברי הממשלה להיות שונה מגורל כל מקבלי המסכורת במדינה הזאת. אם יהיו שנויים ב-1957, ידונו מחדש בכל מקבלי המסכורת במדינה וישנו את מסכורתם? אם זה יהיה המהלך, הוא יחול גם על השופטים. נדמה לי מכל הבחינות אין לזה כל האדקה, גם לגופו ול ענין וגם מחוץ הסיבות האחרות שעמדתי עליהן. השופטים בתור שכאלה מבקשים מכם בכל לשון של בקשה לסייע יחד הענין ולא לסחור אותנו יותר. בעצם הענין הזה - עם כל הכבוד לוועדת הכספים - היה צריך להסדר בצורה יותר מכובדת לגבי השופטים. אין זה ענין למו"מ רגיל של אגוד מקצועי עם מעביד. אל תמחוו את הענין הזה יתר על המידה, מפני שהוא אינו בחוץ לגופו של הענין, הוא אינו מכובד ואינו מועיל. אנו מבקשים מכם אפוא בכל לשון של בקשה, לא לדחות את הענין.

כמובן, במידה שחברד נוגע לשופטי בית הדין העליון, צריך להיות ברור מה שהסברתי למר גורי לא פעם, שחברי בית הדין העליון עומדים בכל חקן על קיומם העקרוני הקיים מאז קום המדינה ועד היום, שמסכורתם של חברי בית הדין העליון צמודה למסכורת חברי הממשלה. וכמובן, אם החוצאה חטבנית מעמדה זו היא, שהועדה צריכה להחליט גם לגבי מסכורת השרים.

ג. שוקן: ויש השרים אינם רוצים שיחליטו על מסכורתם, מה יהיה מאככם?

השופט ברנזון: אני לא שמעתי שהשרים אינם רוצים ההעלאה. על כל פני, עמדתנו ברורה, אנו מבקשים מכם לא לדחות את ההחלטה. הענין בשל להכרעה, וכל דחיה נוספת מטבכת את הענין יותר וגורמת מרח רוח רבה לשופטים.

כל קביעת מסכורת זה דבר זמני גם מצד השופטים וגם מצד הועדה. וכי מניין לוועדה טאט יחול שנוי רציני במצב, השופטים לא יבואו בעוד שנה ולא ידרשו העלאת המסכורת, ולהפך - אם הועדה חמצא לנכון, לאור המצב שעלול להיות ב-1957 - לדון בענין זה מחדש, לוועדה יש חמיד החפש לעשות זאת.

י. בדר: מה הגידו על אפשרות, שועדת הכספים לאור החמורות שעשויות לחול במערכת המסים, תחליט להפחית את מסכורת השופטים?

היו"ר י. גורי: החטובה נתנה - ועדת הכספים חפשיה לדון על כך, באם חמצא לנכון, והשופטים חפשיים לקבוע עמדתם כפי שימצאו לנכון.

השופט לח: חרשו לי להוסיף כמה הערות לדברי השופט ברנזון. אני רוצה לומר מראש, שאילו לא ענין השופטים, הייתי מבקש לשמוע אותי בענין ההחלטה שעומדים אתה לקבל בדבר מפרעות פטורות ממט הכנסה, כאילו זה פותר את תבעיה כלפי האבור. אני הייתי הרוח לכך שבטלו את הפטור ממט הכנסה לגבי השופטים, כי אני בתור שופט, אינני יכול להטביר לאדם שלו אסור להוריד את הכסף ממט הכנסה שהוא מקבל, ולי מותר, כי לגבי יח חוק מיוחד, אני פטור ממט הכנסה. המפרעות שאחם עומדים להחליט עליהן, אולי הן דבר טוב, אבל הן אריכות לחול על כולם. אחם יודעים שמוסדות גדולים נותנים הלוואות בצורת מפרעות, הלוואות בסכום של אלפי לירות ואף פשוט אין משלמים הלוואות אלו בחזרה ואין משלמים מהן מט הכנסה. אם תדחה ההכרעה, ברנזון אומר שהיא תדחה ל-6 חדשים, ואני אומר שהיא תדחה לשנה-שנה וחצי, אני אצטרך לעבור על החוק. ואם אני עובר על החוק, מדוע האזרח לא?

משוט כך אנו סבורים ששיטת המפרעות צריכה להגמר. זו יכולה להיות שיטת מעבר למספר חדשים, אבל היא אינה יכולה להמשך עד הפגרא הבאה.

כאשר השופט ברנזון אמר שהשופטים העליונים עומדים על צמידות משכורתן למשכורת השרים, שאל מר שוקן - ומה אם חברי הממשלה אינם רוצים להעלות משכורתם ראשית, אין זו רק דרישה של השופטים העליונים. לפי דעתי זוהי דרישה כל השופטים, שלא תהיה משכורת יותר גבוהה לחברי הממשלה מאשר לשופטים העליונים, כי זהו ענין של פרסטיג'ה, כדי שהקהל יראה במערכת השפוט מערכת שווה לזו של הביצוע.

ישנם כמה ענינים אחרים שאריך להחליט בהם, אבל הדבר אינו ניתן, כי עדיין איננו יודעים מהו מבנה המשכורת של השופטים. יש ענין של אשפוז חינה לנו ניתן אשפוז חינה ולשרים ניתן גם רפוי חנם. אני מבין שמצב המדינה קשה, והשרים החליטו לבטל את האשפוז חינה לשופטים המחוזיים ולשופטי השלום. אנו מחכים שנים לחוק פנסיה. אבל אי אפשר להתחיל בהכנתו כל עוד איננו יודעים מהו מבנה המשכורת של השופטים. עכשו אנו חלויים בחסדם של השרים. ישב שופט ונפטר כמעט על כס המשפט, ונטארה אלמנתו שניה לא קבלה פנסיה. לאחר התערבות נציגיה שלנו, החליטו לתת לה חסדר של 30 אחוז מהמשכורת. הכנסת הטילה עליהם להחליט על כך, אולם אתם אינכם יכולים להחליט, כי אתם דנים שנה שלמה בענין המשכורת.

ועכשו לשאלה המכרעת - מה יהיה כאשר יחולו שנויים במס הכנסה. אני אינני מאמין בהורדת משכורות, כי אילו אני הייתי כאן, לא הייתי מחליט על הורדה. אבל אם אחרי התיקונים במס הכנסה תחשבו שהמשכורת היא כל כך גדולה עד שאריך להורידה, גם השופטים לא יתנגדו לכך, על כל פנים לא ינהלו על כך מלחמה.

אתם החלטתם על העלאה המשכורת לשופטים המחוזיים ב-34 לירות, אולם הטלתם יהב מגן המגיע לשעור של 28 לירות, וכך יוצא שהשופט מקבל 6 לירות. אני סבור שאין ברירה אלא להחליט, גם כי אני רואה את הסכנה בדבר שאריך להגיע למשכורת ברוטו של 1000 לירות. אבל לדעתי, הקהל צריך לקבל זאת.

היו"ר י. גורי:
אני מציע שנסתפק בזה, שהשופטים השמיעו את נימוקיהם, לדעתי נימוקים כבדי משקל, והועדה תצטרך לשקול אותם בטרם תקבל החלטה סופית.

י. ספיר:
אם נצא מתוך הנחה מוסכמת, שאין קיפוח רב ביחס למעמד השופטים, האם אינכם חושבים שההצמדת משכורת השופטים למשכורת של גורח שהוא ביסודו ובמהותו פוליטי וניתן לכל מיני השפעות, שאין הן עניניות לגמרי, האם אין בזה פגם שכדאי לוותר עליו, גם אם היתה החתיבות כזאת, מתוך הנחה שזה לא יפגע לא במעמד השופטים ולא במשכורתם?

השופט ברנזון:
אני חייב להשיב על כך בשלילה. שופטי בית הדין העליון דנו על הענין לא פעם, ונוכחו לדעת, שעל ידי הפרדת משכורתם ממשכורת השרים, בסופו של דבר הם עלולים להפגע מבחינת המשכורת. על כל פנים, המציאות של השנים האחרונות הוכיחה לשופטים לעקרון זה לא פעל לרעתם. אמנם קיימים הטיקולים שהזכיר מר ספיר, אבל מכיוון שהדבר חלוי לא רק בשרים אלא בידי ועדת הכספים, אנו חושבים שאנו יכולים לסמוך על ועדת הכספים, שהיא תראה את הדברים כמו שהם וחליט את החלטות הנכונות. אילו היתה משכורת השרים נקבעת על ידי השרים עצמם, כי אז היו אומרים שיש פגם בזה שאנו נרתמים להחלטות של המוסד המבצע. אבל מכיוון שועדת הכספים היא הקובעת את משכורת השרים, וגם משכורת השופטים, איננו רואים בזה כל פגם.

י. קרגמן:
אפשר להניח, שועדת הכספים, בהתייעצות עם השרים, תקבע לשרים משכורת יותר נמוכה. האם אז השופטים יסכימו לקבל את ההצעה הזאת של ועדת הכספים?

ג. שוקן:

אני חושב שעקרון ההצמדה, בצורה שהוא פועל ומקובל אצלנו, הוא גורם שלילי מאד. אני הייתי יכול להבין שמעמד שופטי בית הדין העליון צריך להיות כמעמד השרים, כי אלה שני גופים היוצאים מכל מסגרת אחרת במדינה. אבל איך פועל העקרון אצלנו? שופטי בית הדין העליון צמודים לשרים; כל שאר השופטים צמודים על כך שיהיו צמודים לשופטי בית הדין העליון; המשפטנים במשרד המשפטים ידרשו צמידות למשכורת השופטים; עובדי האקדמאים אחרים ידרשו צמידות למשפטנים, ולמעשה קיימת צמידות בין העובדים האקדמאים והעובדים הבכירים. פירוש הדבר שעקרון זה מביא לידי כך שמשכורת של פועלת נקיון צמודה למשכורת של ראש הממשלה. וזה יוצר מצב נוקשה שהוא בהחלט בלתי רצוי, ואינו מאפשר לקבל החלטות גמישות בהחשב עם מצבו המיוחד של חוג זה או אחר, והוא מכביד על פועלת מנגנון המדינה ומשק הכספים של המדינה.

○ אח מקבליה את הפרינציפ של צמידות בין חברי הממשלה ושופטי בית הדין העליון, אני חושב שאריך לנתק את הצמידות הזאת מיד אחרי הדרגה של בית המשפט העליון, כי אחרת אנו מגיעים לסדורים ששכרם יוצא בהפסדם.

לא רק

י. ספיר:

אני מבין שקיימת/שאלה משכורת בהשוואה לשרים אלא כל מיני הטבות שהשרים בתקף תפקידם מקבלים, והן מהוות גמידה ידועה הקלה מטוימת גיחס למשכורתם. אם מדובר על כך שמעמד השופטים צריך להיות מובטח על ידי צמידות לאלמנט ש כאילו מובטח לו מזהו מיוחד, הרי בידי ועדת הכספים יש אפשרות לסדר את העניין מבלי שתהיה קיימת צמידות זו. ואם אמרת שאותה יודה קובעת את משכורת השרים ומשכורת השופטים, מדוע אי אפשר לסמוך על הועדה, שגם בלי הצמדה חקבע לשופטים משכורת ותנאים שיהלמ את מעמדם ואי-תלוחם?

א. בהיר:

אנו קבלנו מכתב מנשיא בית הדין העליון, ומכתב זה מעמיד אותנו במצב מסויים. במכתב זה מאיג נשיא בית העליון את ענין הקשר בין משכורת השרים ו שופטי בית הדין העליון כהבטחה שניתנה, והפרתה היא כהפרת אמננים. דבר זה מונע כל אפשרות מועדת הכספים לדון בזה, אלא רק במידה שהעניין לא יועמד כפי שהועמד במכתב זה.

אני כשלעצמי מוכן לקבל את דרישת ההצמדה, מבלי להכנס לויכוח. אבל צודק מר שוקן, כי אם שופטי בית הדין העליון צומדים לטעון טינת ההבטחה שנתנה להם, הרי אז אינם יכולים לטעון לקשר בין משכורתם ומשכורת השרים, כי הדבר קשור עם כל יתר דרגות הפקידים במדינה. על כך אני מבקש את השופטים להבין, שאין לנו אפשרות, אלא לדחות את ההחלטה בעניין זה, כי משכורת השרים עדיין אינה מוכנה, והשופטים בעצמם קשרו משכורתם למשכורת השרים.

היו"ר י. גורי:

אינני מסכים לדבריו האחרונים של מר בהיר. אינני חושב שזה הנימוק המכריע המחייב דחיה. היה לנו די זמן לטקול את העניין, ואם לא הספיקה, הוא יכולה לטול לעצמה עד שנבע- שבועיים ולסיים את העניין.

אשר לעצמי העניין - וכאן אני חורג ממסגרת של תובעים ונחבעים, ונכנס למסגרת של התיעצות - אם אנו מקבלים את ההשקפה של צמידות, ואם אנו מקבלים שאין לנתק את כל חוליות השרשרת של השופטים, לפי דעתי זה מחייב מהלך כזה מצד הועדה: הועדה צריכה לקבוע תחילה משכורת השופטים לגבי כל החוליות, ולאחר מכן אנו אומרים: כזה נראה וקדש לגבי משכורת טרי המדינה. זאת מחייבת שורת ההגיון, משום שאי אפשר לבנות דרגה, שאר החוליות שלה תלושות מהחוליה העליונה. מוכרח להיות קשר הגיוני ורציפות מטוימת ומרחקים מטוימים בין חוליה אחת לשניה. ואני רוצה לשמוע, אם לדעתם, דרך זו היא הדרך הנכונה שועדת הכספים יכולה להתייב עליה?

הטופט הלוי:

בין יתר השאלות שנחשבו כאן, התעוררה שאלת הצמידות. ואני הייתי רואה להבהיר במקום אחר דעתנו, דעת השופטים בכלל, ודעת השופטים המחוזיים - שאני מייצג אותם - בפרט ביחס לשאלת הצמידות. השופטים על כל דרגותיהם מזדהים עם דרישתם של טופטי בית הדין העליון, שמשכורת חברי בית הדין העליון תהיה שווה למשכורת חברי הממשלה. ואשר לשאלת האי-תלות של השופטים, שצורר מר ספיר, אני הייתי חושב שאפשר לפתור שאלה זו של אי-תלות השופטים במשכורת השרים על ידי קבלת העקרון, שעל כל פניה משכורת טופטי בית הדין העליון לא תהיה פחותה ממשכורת חברי הממשלה, כפי שזה היה קיים במשך שנים למעשה, אם כי לא להלכה. עוד בזמן הקמת בית הדין העליון הראשון במדינה הובטח לחברי בית הדין ולנשיאו הראשון - הד"ר זמורה, שבענין המשכורת יהיה שוויון עם שרי הממשלה, ונדמה לי - של נשיא בית הדין העליון עם ראש הממשלה. הכוונה הייתה לתת משקל לבית הדין העליון, שיחבטא במשכורת שלא תהיה פחותה, והאזרח לא יוכל לזלזל, מבחינת המשכורת, בשופטים ואינם מגיעים לדרגה כלכלית של חברי הממשלה. ולכן באה הדרישה המחודשת. ודבר זה צריך להתפרש לא רק במשכורת הנקובה במטערים, אלא גם בטובות הנאה שהן הקובעות את המעמד.

אם מבחינה פוליטית ירצו השרים להראות

דוגמה של צניעות ולוותר באופן זמני על העלאת משכורת או אפילו יסכימו להורידה, יחכן שזה לא צריך להשפיע על שופטי בית הדין העליון. אבל בכל אופן שלא יהיה הפרש לרעת בית הדין העליון.

א. בהירן

האם עכשיו יש הפרש במשכורת נטו?

הטופט הלוי:

יש הפרש במשכורת נטו ויש הפרש במעמד הכלכלי, כולל טובות הנאה.

אבל באופן מיוחד עלי לעמוד על שאלת הצמידות

של יתר דרגות השופטים לבית הדין העליון. היחס בין שופטי בית הדין העליון ויתר הדרגות צריך להיות יחס פנימי של חטיבה מקצועית אחת של השופטים, שצריך להיות בנוי בצורת פרמידה הגיונית. זהו כל מה שאנו אומרים. מכאן נובע, שלא יחכן לנתק את הדין על משכורת שופטי בית הדין העליון ממשכורת יתר החוליות, אלא הדין צריך להיות אחו. אינני אומר שצריך להיות שוויון בין שופטי בית הדין העליון ובין שופט מחוזי. אבל צריכה להיות יחסיות, צריך להיות מנה פרמידה של חטיבה אחת של שופטי המדינה. וזה מובן ששופטי המדינה מהווים חטיבה אחת. אפשר להחזוכה על צמידות חברי בית הדין העליון וחברי הממשלה, כי אלה הם שני מעמדות. אבל אי אפשר להטיל בטפק, שכל השופטים מבית הדין העליון ועד לשופט השלום, מהווים מקצוע אחד, מעמד אחד, שאין לנתק אחד מהם. ולא יחכן להגיע למסקנה, שבית הדין העליון יהווה בעתיד מעמד בפני עצמו, שלא יהיה קשור מבחינה כלכלית ומבחינת המשכורת עם יתר השופטים. לזה מתנגדים השופטים בכל חוקם. לא היה דבר כזה מאז קום המדינה, וגם לא לפני כן. ואין לקבוע משכורת הדרגה העליונה בנפרד מיתר הדרגות, מכיוון שיש הגיון פנימי ביניהם. זוהי פרמידה, החוד של הפרמידה הוא נשיא בית הדין העליון, התקרה הם חברי בית הדין העליון, הבסיס של הפרמידה הם שופטי השלום והשכבה האמצעית - השופטים המחוזיים. ואין זה רק ענין של קונסטרוקציה גיאומטרית יפה, אלא פה יש חשש רציני לירידת רמת השופטים במדינה. בימי המנדט היו השופטים המחוזיים קרובים במשכורתם למשכורת חברי בית הדין העליון ורחוקים ממשכורת שופטי השלום עד כדי כך שאמור היה להבדיל בין שתי שכבות - שופטים עליונים, שהם השופטים המחוזיים וחברי בית הדין העליון - ושופטים נמוכים - שהם שופטי השלום. מאז קום המדינה עברנו לחלוקה אחרת של 3 שכבות שהן פרופורציונליות. על ידי כך ירדו במקצת השופטים המחוזיים גם במשכורתם. אולם מאידך סמכותם של השופטים המחוזיים כוללת הכל. ואם הסכמנו לרדת לדרגה בינונית, איננו יכולים בשום פניה ואופן להטכים לירידה נוספת, שתיצור למעשה 2 חטיבות - האחת עליונה של בית הדין העליון ששופטיו צמודים לשרים, וחטיבה נמוכה של שופטים, כהיכול נמוכים, שופטים מתוזזים ושופטי שלום.

אנו עומדים על כך, שהפרמידה היא משולשת, בעלת 3 דרגות שהן שוות מרחק זו מזו. ולכן מה שלא יהיה תהליך קביעת המשכורת, אם תחילה יקבעו משכורת השופטים ואחר כך משכורת השרים, או הפך, השופטים צריכים להיות חטיבה אחת, שאין להפריד ביניהם, גם לא ביחס לדרגותיהם.

ג. שוקן:

האם אתם חושב שאריך להיות קשר בין שופט מחוזי
ופקיד?

השופט הלוי:

לא צריך להיות קשר פורמלי כל כך חזק, כמו שהוא
צריך להיות בין הדרגות השונות של חטיבות השופטים.
אבל ברור שועדת הכספים צריכה לדון על היחס של המטכורת של כל השופטים
למטכורת עובדי המדינה. ברור שזה אחד השיקולים הענייניים שאינני יכול
להתעלם מהם.

אשר לשאלתו - ל מר גורי, האם לא היה זה הגיוני
לקבוע קודם כל את מטכורת השופטים על כל חוליותיהם ואחר כך לקייב בזה
את השרים לקבל אותה מטכורת, או להפך? אני חושב שמר ברנזון יענה
על שאלה זו והיא חדשה וטבילנו. אני כטלעצמי הייתי אומר, שאם בדיון
על מטכורת השופטים תוקדש תשומת לב להנאות חמירות, שאינן מתבטאות
במטכורת, לא הייתי רואה כל החנגדות ללכת בדרך זו, ובייחוד שזה
יכול לספק את הדרישה שלנו לקביעה מהירה של המטכורת וכן גם ביחס
לצמידות. אני חושב שאין טעיה הכרחית אבל יש סתירה אפשרית
בין עקרון הזמן ועקרון הצמידות. אנו עומדים על עקרונות ידועים,
אבל איננו רוצים לגמור בכל מחיר. ואחד העקרונות החשובים ביותר
הם עקרון הצמידות לשרים ועקרון הפרמיה הפנימית בין השופטים.
ואני הייתי אומר שהעקרון של קביעה מהירה של המטכורת צריך להיות
כפוף לעקרון הענייני, ובשום פנים אין להפר עקרון הצמידות והיחסיות
הפנימית בין השופטים.

השופט עציוני:

יש לי הרושם שכוחנו בפסקי-דין הוא יותר חזק
מאשר כוחנו בהטברה. מכל מקום, לפעמים מתקבל
הרושם שאנו צריכים לחרוש באדמה בחולה. אני נאלץ להסיק מסקנה זו
מתוך השאלות, ואני מוכרח להגיד טנדהמתי ששאלותיו של מר שוקן, ודוקא
מר שוקן שאני מריך אותו כאיש הקרוב לענייני השופטים.

הכנסת חוקקה חוק השופטים. היא הסמיכה את
ועדת הכספים לקבוע מטכורת השופטים. מה היה המניע לכך? המניע היה
זה, שהיא רצתה להסיל בין הפקידים ובין השופטים, והיא לא הרה בדרך
מקורית משלה, היא הלכה בעקבות הדרך המסורתית הקיימת באנגליה, שמבדילה
בין מעמד השופטים ובין מעמד הפקידות, ויהיו אלה משפטים או פקידים
אחרים. ומר שוקן יזכור מה היו הנימוקים של עתונות הקרובים לו לגבי
שאלת ההפרדה.

כאן המדובר הוא במעמד שאתם צריכים לשמור
עליו - מעמד המשפט, ולא מעמד השופטים.

ג. שוקן: עד עכשו, במציאות זה היה כך.

השופט עציוני:

אנו לא ב אנו לשנות את הסטטוס-קוו. ואם
יש נטייה לשנות את הסטטוס-קוו אנו צריכים
להלחם נגדה. הפרימיה הזאת היתה קיימת וקיימת עד עכשו. מטכורת
השופטים היחה גבוהה יותר מזו של הפקידים. ולא אחזור על הנימוקים
שאחד מהם הוא, שהפקידים יכולים לעבוד עבודה נוספת. אבל הייתי שמח
אילו חדלו מטאלות אלו "מה יהיה לגבי אחרים", כי אם כך - אינכם
צריכים לקבוע מטכורת השופטים, חכניטו את המטכורת לדרגה א' או ב'.
למה היו צריכים להסמין אתכם לקבוע את מטכורת השופטים?

השופט ברנזון:

לשאלת הצמידות, יכול להיות שבחנאים אחרים
היה מקום לשקול מחדש ענין זה. אולם
שופטי בית הדין העליון סבורים שכיוון הזמן אינה מתאים לכך.

העקרון שאנו עומדים עליו - ומכתב נשיא
בית המשפט העליון נתן לו בטוי ממשי - איננו צמידות אלא שוויון
וטוויון אמתי. וביא 2-3 דוגמאות מבחינה כלכלית. המשטלה החליטה שהשרים
יהנו מטיפול רפואי הינה על חשבון הממשלה.

התוצאה המעשית של עקרון השוויון הייתה, שבגם שופטי בית המשפט העליון קבלו זאת. אלא שכן ברור לנו שלא היינו מקבלים זאת, והראיה ששופטי בית המשפט המחוזי ושופטי השלום, ההחלטה לבביהם לא נתקבלה באופן אוטומטי אלא לאחר מו"ט, והובטח להם רק משפוז שבגם הוא בטל.

אזכיר דבר קטן-ערך - טלפונים. השדים יש להם טלפונים חינם על חשבון הממשלה, ושופטי בית הדין העליון שילמו בעד שיחותיהם. כאשר נודע לנו הדבר, אמרנו שזה לא נכון, ואז בטלו לנו את החלום בעבור שיחות טלפוניות.

במציאות שלנו, עקרון הצמידות אינו פועל לרעת השופטים. וטיכונן שבסופו של דבר, העניין הוא בידי ועדת הכספים, אנו מוכיחים על ועדת הכספים שתדע לקבוע מסכורת כזאת, גם לשרים וגם לשופטי בית הדין העליון, שהם יוכלו להתקיים. ואשר להנאות, אם ההנאות הן מסוג כזה שאין הבדל בין השרים והשופטים, שופטי בית הדין העליון צריכים להנות מהן במידה שווה. אם יש הנאות מיוחדות לשרים בתור שכאלה, אנו אומרים שבאופן מקביל יש דברים מיוחדים שהשופטים חייבים לעט ד בהם והשרים - לא. לרובם: ספרות מקצועית. השופטים חייבים להוציא סכומי כסף ניכרים כדי לרכוש לעצמם ספרות מקצועית. כמו כן יש עניין של חברות בארגונים בינלאומיים, דבר הכרוך גם הוא בהוצאות מיוחדות. יש עניין של השתתפות השופטים בכל מיני כנוסים בינלאומיים לענינים משפטיים. עד היום, במסך 8 שנות קיום המדינה, לא השתתף אף שופט באף כינוס בינלאומי, למרות שיש גם דברים חשובים בשבילו ובשביל המדינה.

ברור לי יעם כל הרצון להענות לעה הסודרת בקרב חברי הועדה בענין זה; שופטי בית הדין העליון לא יוכלו להסכים לבטול אותו סדור שהיה קיים עד עכשו. על כל פנים, בדיון זה אנו מבקשים לא לשנות מן הקיים.

אשר לשאלתו של מר גורי, לי נדמה שבארה מידת הגיון אפשר לדון בענין בדרך שהציג מר גורי וגם בדרך אחרת. אינני רואה כל יסוד לדון קודם בכל השופטים ולקבוע מסכורת כל החוליות ואחרי זה לדון במסכורת השרים.

היו"ר י. גורי: בני מסכים שמנקודת מבט של השופטים, אין הבדל. אבל מנקודת הסקפתה של הועדה, יכול להיות הבדל.

השופט ברנזון: המדובר הוא על שוויון בין שופטי בית הדין העליון וחברי הממשלה. לא מדובר על שוויון בין החוליות השונות של השופטים, אלא על דירוג מסויים ביניהן. אפשר להתחיל בקביעת הדרגות הנמוכות ולהעלות למעלה; ובאותה מידת הגיון אפשר לקבוע את דרגת המסכורת הגבוהה ואחר כך לרדת עד הדרגה הנמוכה ביותר.

היו"ר י. גורי: עדיין אינני יודע דעת חברי הועדה. אבל יתכן שחבר אחד יאמר: אני סבור שמסכורת שר צריכה להיות גבוהה, יותר גבוהה מזו של שופט בית דין עליון. אבל אותו חבר יאמר: מכיוון שביטנה הבטחה לשופטים, והם רואים כזה הפרת אמון, אני שקלתי בדעתי ואני חושב שצריכה להיות זהות. אבל כשהוא אומר זאת הוא מוכרח להתחיל בכיוון ההפוך, הוא צריך לקבוע מסכורת הסכר ואחר כך מסכורת שופטי בית הדין העליון, ואחר כך שופטי בית הדין המחוזי.

(המסך דבריו רטם אפ)

אפ.

לנגד עיניך צריכה להיות ההנחה, שהמסכורת צריכה להיות יפה והוגנת. רציני מתבין שזה לא היינו-הן מנקודת השקפתך ומנקודת השקפתו של אותו חבר ועדת הכספים.

השופט ברנזון:

בכל זאת אינני רואה הבדל מסוי. ההבדל המסוי יכול להיות רק זה - שאותו חבר היה רוצה לקבוע לשופט ביהמ"ש העליות פחות ממה שהוא רוצה לקבוע לשר, ואיננו יכול, מפאת קיומו של העקרון. פרט לזה, אחרי שהגיעה הועדה לקבוע את מסכורת הטרם וחברי ביהמ"ש העליון, כיצד היא יורדת בסולם הזה, איזה שלבים היא קובעת ועד לאיזו דרגה היא רוצה להגיע למטה - זה עדיין כולו לרשותה.

היו"ר י. גורי:

מבחינה עניינית היא לא חפשית.

א. נהיר:

היא תהיה קטורה בשני חבלים - מלמעלה ומלמטה.

השופט ברנזון:

אם הועדה צריכה לקבוע שתי חוליות, מה נשאר עוד - נשארת החוליה האמצעית. האם זהו כל הקושי שבדבר? הבסיס איננו תלוי באופן אוטומטי בתקרה. אחר כך נקבעת הדייטה האמצעית אבל גם התקרה וגם הבסיס אינם חפשיים בשיטה זו או בשיטה זו; כך שההבדל, נדמה לי, איננו כל כך גדול, אם ללכת לפי שיטה זו או לפי שיטה זו.

היו"ר י. גורי:

אולי נאמת ביטיב לעטות אם נקבע את המסכורת של שופט שלום, כי בית בוניס ע"י הנחת יסוד קדם כל.

השופט ברנזון:

זה נכון, אבל לפני שבונים בנין קובעים חב בית, ואת התכנית הזאת אפשר לקבוע.

א. נהיר:

שמעתי פה שתי נקודות השקפה מהשופטים. שמעתי שהם רוצים כי המסכורת שלהם תיקבע מיד, ושמעתי מד"ר הלוי שיחד עם זה, הוא מוותר על ענין ה"מיד" במידה מסויימת כשביל כל הבסיס.

השופט לם:

הוא לא מוותר.

א. נהיר:

בניח נקח את הנסוח המדוייק שלו, אבל הליתי דושה לציין שהדברים האלה, שבביל חברי הועדה, מעמידים אותם בהכרעה די רצינית; ובאיזו מידה נוכל גם מיד וגם את הבסיס לקבוע - זאת נצטרך לדעת תוך בירור שבקיים בפנים.

השופט ברנזון:

וכי העניין הזה מתחיל היום? הדברים האלה היו מאד מאד במקומם אילו הופענו היום והגשנו את תביעותינו ואמרנו: היום תקבעו. העניין הזה, נדמה לי, נדוש כבר, נתחוויר טכל הבחינות ומכל הצדדים ובכל הדרכים, וזה חדשים על גבי חדשים שאנחנו דשים בדבר הזה. מה זה מחייב עוד לגרר או להבהיר?

היו"ר י. גורי:

ד"ר הלוי לא דיבר על כך, אבל אין לי כל יסוד לחשוב שדעתו הוא שונה מזו של חבריו.

השופט ברנזון:

דעתו שונה.

השופט ד"ר ב. הלוי:

היא לא שונה.

היו"ר י. גורי:

כשאמרתי זאת התכוונתי, שהשופטים אינם מודים שהתמורות במס הכנסה יכולות לתפוס איזה מקום מכריע, אם שוללים את הגישה הזאת. מבחינה זו אין לי כל יסוד לחשוב שיש שוני. מה שאמר ד"ר הלוי - שאם אף על פי כן היו עומדים בשני אלטרנטיבה, שהוא איננו מקבלה ואיננו מצדיקה, הוא היה חוטב ששני העקרונות שעומדים עליהם הם כל כך חשובים, שכדאי אפילו להקריב בטבילם קצת זמן כדי שלא יפגעו בהם. זו המסמעות האמתית של דבריו ולא יותר מזה.

ח. רובין:

כל אחד יודע מה היו שיקולי חברי הועדה, או חלק מהם כשהעלו את אפשרות הדחייה, וברור גם מה השיקולים של השופטים כשהם דוחים את הדבר. אם הועדה מחליטה על

דחיה עד לתאריך מסויים - מה היו המוטיבים של חבר זה או אחר אינו
טהורה חלק של החלטת הועדה, לא לקולא ולא לחוסרא. כלומר, לא יטור ליל
טיקולים של הסופטים ולא דחיות עמדת הסופטים. כל מה ליוצא מזה, שהוכח
כטאלה זו: באיזו מדה מס הכנסה צריך להספיע או לא - נדחה ע"י כך לתאריך
יותר מאוחר מתוך ידיעה שכל הגורמים בעמדות הטובות שעומדות מאחורי זה
קיימים. ברור מהו הפסד הסופטים אם לא תתקבל היום החלטה אבל אין זה
הפסד לנצח. כתוצאה מכך הכרעה מסויימת רק נדחית עד לתאריך מאוחר יותר.
אני שואל אם שקול זה לא יכול להביא את הסופטים לכך ש"יבלעו" את דחית
ההכרעה עד לסועד מאוחר יותר.

הסופט עציוני:

לסם מה?

ה. רובין:

החברים שחושבים על כך סבורים כי במדה שיהיו
סנויים לסם הכנסה יש להביאם בחשבון. הסופטים
אומרים: לא, אבל אין עוד היום החלטה אם להביא בחשבון אם לאן. כלומר
ההכרעה בטאלה זה נדחית והיא אינה טהורה חלק של ההחלטה שתתקבל.

הסופט לסם:

שקלנו זאת ואנחנו חושבים שאין מקום לדחות אלא
צריך להחליט. אם כן, מה יש כאן, לבלוע?

הסופט ברנזון:

רציתי רק לומר לגבי אותם החברים שרוצים להסיק
אולי מסקנות מדבריו של כר הלוי, שאנחנו
בהתייעצות ללעו לא העלינו כלל את האפשרות שהועדה תחליט לדחות את
הענין. את עמדתנו הבענו בצורה ברורה, וזוהי דרישתנו - שהועדה תחליט
מיד וכהיא תטור על העקרון של הטויון בין סופטי ביהמ"ש העליון
לבין הסרים. זוהי עמדתנו וזוהי דרישתנו. אין להסיק שום מסקנות מדבריו
שנאסרו כאן על אפשרויות אחרות, על דעתו של ד"ר הלוי. אנחנו בענין
זה לא החלטנו שום החלטות ולא הגענו לשום מסקנות. אני הבינתי מדברי
ח"כ בהיר והרצפליד, שכאילו קיימת שטבילנו אלטרנטיבה. זוהי דרישתנו
ואנחנו טבקסיים בכל לטון של בקשה את הועדה, להתחלב בדבר הזה ולטור
אותו ולסיים אותו.

אין לנו ענין, לדעתנו גם לוועדה אין ענין,
לדחות את הכרעת הועדה. אנחנו רוצים רק דבר אחד שיהיה ברור: הרי אנחנו
היום דברנו רק על דבר אחד, אם לדחות את ההחלטה או לא לדחות. אתה
מתקבל החלטה בנקודה זו, נדמה לנו שאין מקום יחד עם זה היום להחליט
על דברים נוספים. איך שלא תיפול הכרעתכם - אם אתם מחליטים לא
לדחות את ההכרעה ולהכריע, יש עוד כמה דברים לצריך לברר לפני שמחליטים
באופן טופי על הדברים. אם אתם, חלילה, בכל זאת מחליטים לדחות
את ההכרעה, יש גם כן דברים לצריך לברר.

הסופט ד"ר ב. הלני:

אחרי ההצהרה של חברי סר ברנזון, הייתי רוצה
רק להבהיר נקודה אחת. כל נציגות הסופטים
החליטה בדיוק מה סר ברנזון אמר: לדרוש קביעת הסמכות של כל הסופטים
והסרים ללא דחיה. יחד עם זאת החלטנו לעמוד ולא לוותר בשום אופן על
עקרון צמידות ביהמ"ש העליון וחברי הסמלה ועל עקרון הפירטידה היחסית
של חטיבת הסופטים.

ה. רובין:

אם הועדה תחליט היום על עקרון של צמידות,
מה תהיה אז עמדת הסופטים?

הסופט ברנזון:

כשיחליטו, אז נדע.

הינ"ר י. גורי:

איננו צריכים לחזור יותר לבידור מסותף, בעצם
הפגישה היום נתקיימה לסם טטרה אחת בלבד. את
גופי הענין כבר ביררנו.

הסופט ברנזון:

על כל פנים ביינו לביןך יש כמה דברים לברר.
אני אומר זאת כי בינתיים נכנס גורם חדש,
שעוד כה לא היה טונח על השולחן הועדה - וזה מסכורת טרו הטדיבא. אם
נמסר העקרון של טויון, אז ברור שזה עוד כחייב גם כן איזה בירור.

י. נדר:

בקשר עם הערתו של כבוד הסופט ברנזון, על
טויון כלכלי, ולא רק פורמאלי, לגבי ההצטרף,
הייתי רוצה לטוע את דעתו לגבי פרטה שטטה החזקת דירות. הועדה העיגה
מספרים לגבי החזקת דירות השרים, ומספרים אלה טאו לקולים יחסרים בהם
מתוונים; כי נתברר שאין חשבון לחזקת דירות אלא מסרדים כוללים סכומים

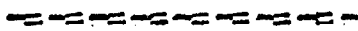
בכל מיני מקומות וקשה מאוד להגיע לסיכום סלוג, פרט למטרד החוץ. בכל זאת אני רואה בלוחות שקבלתי מספרים ניכרים והם כוללים: גינה, חסטל, מים, נקיון, תיקונים, חיטום וכו', ונוסף לזה גם הוצאות.

שאלתי: האם הדרישה להצטרף כוללת גם אותן תוספות למטכורת כגון החזקת דירות, על אותה סעיפים חלובים שקראתי אותם, או לא?

השופט ברנזון: התשובה היא: לא. את זאת אנחנו לא דורשים לעצמנו. ישנם דברים שהסרתי מקבלים בתוקף תפקידם כשרים. אם זה מוצדק או לא, זה לא תפקידנו לקבוע. אבל אנחנו אומרים שיטנם דברים שטופטים בתוך שכאלה זכאים לקבל אותם, ונדמה לנו שהם מוצדקים. אז ברור שבמידה שיטנה הנאה מסויימת לשר, בתוקף תפקידו, מחוץ למטכורת, כך צריכה להיות הנאה מסויימת לטופטים מחוץ למטכורת.

היו"ר י. גוריי: אף כי לא נשאלתי אני רואה חובה לעצמי לענות על ענין זה. אם קובעים שוויון סלוג, אין פירוש הדבר - וזה נאטר פעמים אחדות - שכל הצרכים שבאים על סיפוקם כלפי השרים, שהם צרכים מיוחדים של השרים, הם באופן אוטומאטי חלים על הטופטים. אבל יש גם לטופטים צרכים מיוחדים שצויינו, שאם מכירים בעקרון לל סיפוק צרכים מחוץ למטכורת צריך להביאם בחשבון. לעומת זאת יש צרכים מסויימים בתוך הרשימה שקראת, שבחלקם הם צרכים מיוחדים של שרים. נגיד, אם שר צריך להחזיק דירה יותר גדולה לשם נציגות וקבלת אורחים, ברור שחלק מהחזקת הדירה הזאת הוא לא צורך מספחתי לל שר, אבל יש בתוך זה חלק שהוא מספק צורך מספחתי לל השר ככל אורח בטדינה, ובכלל זה גם הטופט.

אזי לא מתקבל על הדעת - ד"ר בדר - שאם החלק הזה של צרכים לשרים יסופק לא על חשבוננו הוא כאזרח אלא על חשבון הטדינה, אזי ברגע שאומרים שיש שוויון ברור שזה חל גם על הטופטים, או שאיננו חל לא על אלה ולא על אלה. כך אני רואה את הענין, והוא מסקנה הגיונית מכל התפיסה שלנו בענין זה, ברגע שאנחנו אומרים שיש שוויון.

דו"ח מבקר המדינה, מס' 2, על עיריית תל-אביב-יפו

היו"ר י. גוריי: קבלנו דו"ח מבקר המדינה והוא יחולק לחברי הועדה - דו"ח מספר 2 על הבקורת בעיריית תל-אביב-יפו (לתקופה 31.3.55-1.4.51).

פ. קלמר: מה בנוגע לדוחו"ת של שאר העיריות?

היו"ר י. גוריי: תמיד נתבקש מזכיר הועדה להודיע לחברי הועדה שנתקבל דו"ח ואפשר לעיין בו; אבל עכשיו דרשנו להטביא לנו מספר ספטים כמספר חברי הועדה, כי צמחו טוזה תקלות בעבר. אשר לעבר, נפנה ובטירה שיטנם ספטים מוכנים נמציא אותם לחברים. אם לאו, הם מסורים בגניזה שלנו ואפשר לעיין בהם.

הצעת לסדר-היום בדיוני ועדת הכספים

היו"ר י. גוריי: הופיעה חוברת "מספרים על עבודת ועדת הכספים" במסגרת חוברת על מוטב א' של הכנסת הסליסית, ומפורטים כל הגדרות והנצורות שעשתה ועדת הכספים. יש לה מאזן לא רע, אבל בסוף החוברת יש רשימת הצעות לסדר היום שהועברו לוועדה ויש סלוגי שצריך לחסל אותם. אכנס גם רשימה זו מוכיחה שהועדה לא התרשלה, ובחלק ניכר מההצעות היא הביחה את מסקנותיה על סולחן הכנסת.

אף על פי כן יש כמה דברים שעבר זמנם והייתי רוצה, בהסכמת הועדה, לעשות סלקציה מה הדברים שעבר זמנם. ויש חלק

מאזנים שזמנם לא עבר וצריך לגשת ככל האפשר ולהחיש את הדיון בהם. אם; למשל; דובר באחת ההצעות על הגדלת תקציב הבטחון - מאז דנו כבר כמה פעמים בתקציב הבטחון והועדה עומדת ערב דיון חדש בעניין זה; כך שלא ברור לי איזו סקנה צריך להניח על עולחן הכנסת כדי לקיים את הדיון הפורקאלי; אפשר לומר שהועדה; מאז דנה על תקציב הבטחון לפי החוק; החליטה שה החליטה והיא עומדת ערב דיון נוסף בעניין זה; והיא כביאה זאת לידיעת הכנסת; יותר מזה אי אפשר לוטו.

הצעה לטרוי-הילום על חבר הכנסת י. רוקח בעניין תביעת הממשלה מאת הרשויות המנדטוריות לתשלום שכ"ד לבני-גולה

16.4.86

יש לנו עברר היום עם שר הפנים שני דברים: (א) הצעה לטרוי הילום מחולצתה על-ידי חמ"א (ממשלת לוקמן ב) אמר חסומת שר הפנים על חמ"א | טקליטבו על ועמ"א ש"א

ח"כ לוקח הגיש הצעה לסדר היום; והיות ו-4545 גמלימא חממסת חילו קצרים אבל חושב שניטיב לעשות את ברשבו לפי הסטינוגרסה מה שנאמר על ידו (קורא סטינוגרסה של דבריו בטלימא הכנסת).

י. רוקח:

אני מתפלא שכזמינים אותי להסביר דבר כל כך בלתי צודק שהממשלה עושה, ואני משוכנע שועדת הכספים תחליט פה-אחד לפי דרישתי. כשהבאתי את השאלה במלגאה לממשלה, נטקרה נכנס לפרוטוקול שהממשלה החליטה בהצבעה ברוב דעות, כי מטחררים את הבנינים הסייכים לאפוטרופוס; ושכחו להכניס גם את הבנינים שהם נכסי המדינה. שר האוצר התעקש והייתי טורח להביא את העניין כהצעה לסדר היום.

בזמן הנכדט החינוך הערבי היה בידי ממשלת המדינה והיא בנתה בתי-ספר לאוכלוסיה הערבית. באה המדינה והממשלה הכניסה ילדים עבריים לאותם בתי-ספר שנברו בכספי הממשלה, ובעד בנינים אלה דורסת הממשלה שכר-דירה, בו בזמן שבשביל בניני האפוטרופוס היא לא דורסת, ההגיון אומר טאולי האפוטרופוס היה צריך לדרוש שכ"ד אבל לבנינים שנבנו למטרת בתי"ס ולומדים בהם ילדים יהודיים, שם יש לדרוש שכ"ד? זה אבסורד. אני מתפלא על חוסר ההגיון שבזה ודורש כי ועדת הכספים תחליט שגם בנינים אלה, שבקבעו למטרה ידועה, ושחחררו, כי העיריות קבלו על עצמן אותה תפקוד (במובן הבנינים) שהממשלה מלגה בתור רשות חינוך.

כשה. הורו בניז היה באנבליה ועשה הסכם, התעוררה שאלה של תביעת העיריות מהממשלה הטנדטורית, והוא קבעשבהסכם נאמר שהממשלה לוקחת עליה את כל ההתחייבויות שהעיריות תובעות מממשלת אנבליה. אני חושב שזה כולל גם בניני בתי-ספר. בנינים אלה היו צריכים להיות סועברים בכלל לעיריות, אבל איבני מרחיק לבת כל כך וזה לא כל כך חשוב לי. זה כבר ענין פניכי, אבל לבקש שכר-דירה בעד בנינים שמממשים למטרה ידועה שבשבילם נבנו - אלא שילדים יהודיים לומדים שם - אני חושב שאין פתרון אחר אלא שועדת הכספים תחליט שגם לבני בנינים שמממו כבתי"ס (לא בנינים שהם בידי המדינה) היא תחשוב מחיר בומינאלי.

ש. דיין:

מה שנראה לח"כ רוקח כל כך ברור, טעום מה לי נראה לגמרי לא ברור. יש כאן מסק שלט. המדינה קבלה בכסים, מהם בנינים כאלה ובנינים אחרים; מהם בנינים שלמים ומהם הרוסים. אתה שואל: מדוע ילדי רמלה ישלמו? מה גביד על מקום אחר, שלא היה שם כלום והממשלה היתה צריכה לבנות בנינים חדשים? אז היתה הפליה בין ילדי רמלה שיקבלו, כי ממשלת המנדט השאירה בנין, ובין ילדי עכו שישלמו כי שם לא היה שום דבר וממשלת ישראל היתה צריכה לבנות בתי-חולים ובתי ספר ועוד. זה מסק אחיד ואני מניח שמה שאנחנו השקענו לרוב העליה הוא סכום עצום; על כן איבני רואה את הענין כפי שרואה מר רוקח. זו מוצה ולגבי כולם צריך להיות שוויון.

שר הפנים י. גר-הונדה: אני מצטער מאד שלא ננכח כאן ב"כ האוצר. בעניין זה היה לי מו"ט די טטולך עם האוצר, אין הכרעת ממשלה בענין התביעה והתשובה השלילית של האוצר, והנימוק של האוצר היה במקצת דומה לזה שהשמיע כאן ח"כ דיין.

למעשה, תקציב הפיתוח של משרד החינוך, שניתן להקטת בתי"ס חדשים, ניתן בצורת הלואה - אטנם לזמנים ארוכים יותר ובתנאים יותר טובים. האוצר אמר: מדוע במקרה אחד יפלו לטובה לגבי מקרה אחר? שאלתי אותם שאלה אחרת: מדוע במקרה זה יפלו לרעה? - בפרט אם מדובר על כספר לא רב כל כך של בנינים. כי הנה לגבי האפוס-רופוס שנתם שלמעשה לא היתה השקעת יסוד, כי אלה בנינים שהיו קיימים ואין גם תשלום, אם כי זה כאילו שייך לטיטו אחר. לא רק זאת, גם חלק של בתי"ס שנבנה בזמן קיום המדינה, נבנה בצורה אחרת. ביטוי עולים חדשים מסוייטים, למעשה הסוכנות גם הקימה את ביה"ס. היא לא דרשה מהרשות המקומית אחר כך או להחזיר לה, או על כל פנים להתחייב להחזיר לה את כל מה שהשקיעה, ובתקופה ראשונה גם לא דרשה תשלום. כלומר, בעצם אפשר לוטר שלגבי אותם חלקי היסוב, שכמעט בטאה אחוזים מדובר בו על ילדי עולים - הן דרך זו, של בניני אפוסרופוס, הן דרך הקטת בנינים על ידי הסוכנות, הלכנו בדרך שפסחורת מהשקעת-יסוד את היסוב המקומי.

א. בהיר: הסוכנות לא היתה מחייבת את תקציב המטיטב?

מר הפנים י. בר-יהודה: אם מדובר על טיפוס עירוני, בודאי לא. עד כמה שמדובר בהתייבות העובדת, זה בכנס בתקציב. זה היה אחד המעייפים שעליו היו ויכוחים לא מועטים, אבל זה אינו שייך לנושא זה. למעשה בחלק מהיסובים האלה, שהם כמעט טאה אחוזים ישוב של עולים חדשים, הלכנו גם בדרך אחרת. אם למכס צריך לוטר: בעצם במדינה כל הזמן היו כאילו אחת על ידי השניה שתי שיטות, שלפיהן שיטה נבנה וקבל זאת בלי התחייבויות, ומישהו - וזו ההתייבות העובדת מאז שני, והאחרים היותר גדולים או היותר ותיקים, אפילו אם קבלו אחר כך תוספת עליה - צריך היה בטלוא ההיקף לקחת על עצמו את ההתחייבויות האלה, אטנם בעזרת המדינה.

אני טענתי, ואני טוען גם עכשיו שכל זמן שלא מדובר על העברת כל הדבר לאחד מסוגי העקרונות היסודיים; או המדינה שבטיחה לכולם את הבנין, או המדינה לגבי כולם לא משתתפת בזה, או לגבי איזה סוג מסויים; באורה כזו או לי צריך היה להעמיד את השאלה, אבל הענין לא הועמד הפעם בצורה כזו, ואז נדמה לי שהשאלה לא יכולה לקבל את תשובתה על יסוד של גישה עקרונית זו או אחרת. למעשה מדובר על כספר קטן של בנינים, ומבחינה זו נדמה לי שהמדינה, לגבי הבנינים האלה, היא בטוב לא אחר - אם כי יורידית, אחר - מאשר לגבי בנינים שניתנו על ידי האפוסרופוס.

טענה זו טענתי בפני האוצר, וגם עכשיו נדמה לי שעד כמה שמדובר כאן על מספר של עשרים-שלושים בנינים בכל הארץ, אם לדבר על שמירת הצדק, אזי מוטב שמירת הצדק תהיה לקולא לגבי אלה שלהם לא ניתן הדבר. שאלה אחרת, שהיא בעצם השאלה המרכזית: איך בכלל? אטנם עכשיו האוצר הסכים לדבר חשוב מאד לרשויות המקומיות, בשטח בתי-ספר במיוחד: הלואות שניתנות, זמן פרעון שונה בהרבה לטובה ובעצם אפשר לוטר שכמעט הוכפל הזמן והועלה ל-20 שנה, ובערי עולים ל-22 שנה. יש בזה הקלה גם לגבי הרבית, אבל זו לא יותר מהקלה היות ועדיין בשורה של מקומות, כל מחזור שנתי אינו דומה למחזור הסנתי הקודם, אלא יש הגדלה מתמדת של מספר הילדים, יש הכרח כל שנה להשקיע השקעה גדולה מאד נוספת כהשקעת-יסוד, והשאלה היא בעצם זו. דוקא מפני שהיא שאלה גדולה, היא לגמרי לא פשוטה לפתרון.

אבל אם מדובר רק על השאלה הזאת, זו פינה, ואני מסכים שהאוצר צדק שיש הרבה מאד מקומות שלא מקבלים לפי זה אלא בתנאים אחרים, אבל מוטב לקולא מאשר לחוסר, כי יש הרבה מקומות שמקבלים כך; ואם לבחור לפי איזה טעמי הטישות האלה ללכת - כשמדובר על כמה עשרות בנינים - מוטב ללכת לפי אותם המקומות שבהם למעשה הזדמנה אפשרות למדינה לתת למקומות את הבנינים בלי תשלום.

הנ"ר י. גורי: יש לי שאלה הסופנית גם לח"כ רוקח וגם לשר הפנים, מבלי להיכנס עדיין לגופו של ענין. אין לערבב שתי פרשיות: רכוש ותקציב. קיים רכוש שהוא צריך להכניס, ובתקציב ביה"ס יש מעיפים רבים ובכלל זה גם מעיף שכר-דירה. צריך לבנות תקציב כל ביה"ס כך שהוא יכלול בתוכו גם מעיף שכ"ד, כל בית-ספר שהוא. הענין שחריף על ידי כך שיש פה יחסים תקציביים שלא התייבו

עד היום הזה בין האוצר ובין הרשויות המקומיות. זה ויכוח כשלעצמו, שאריך פעם למצוא לו פתרון, אבל ברור לי שבמידה שיש פתרון צודק וקובעים את היחסים הכספיים בין הלשון המרכזי והמקומי על בסיס צודק - אז השאלה הזאת צריך לראותה באספקט לגמרי אחר: יש רכוש שהוא צריך להכניס. גם כשלעצמה יש רכוש משלה היא גם כן צריכה לכלכל את עניניה בהתחשב עם אטורטיזציה וכו'. מה זה צריך לענין זה של רכוש, שהוא צריך להכניס וצריך לעלם לזכר-דירה עבורו?

שר הפנים י. ברי-הנדרה: אז גם האפורטרופוס.

היו"ר י. גורי: מה שאני אומר אינו עומד בניגוד לתזות האחרות.

י. ספיר: יש להבחין בין שכ"ד ובין אטורטיזציה ותיקונים והחזקה. גם אותם הבניינים שהם בכפי המדינה, אם ימצא הפתרון הטופי שעליו דיבר שר הפנים, לא מן הנמנע שהעיריה תצטרך לקבל על עצמה את ההחזקה והתיקונים. המושג שכ"ד אינו טופיע. טענתו של ח"כ דיין, שלכאורה יש בה מסטות, נסתרת על-ידי העובדה לאותה המטלה שהעמידה לרשות העיריות בתים סטייכים לרשות הפיתוח ללא תשלום, קבעה בדיוק בכ"ד את אותה ההפליה שביחס אליה סתריע ח"כ דיין. לא כל שכן אם לגבי בתים של רשות פיתוח, שאינם סיועדים לבתי"ס ורשות הפיתוח מתכוונת אולי למכור אותם כעבור כמה שנים - שם היא נותנת את זה חינם - אז לבניינים שסיועדים לבתי"ס שהיא תדרוש תשלום?

הבניינים טבהם מדובר נבנו על ידי ממלכת המדינה, והם נבנו לצרכים של האוכלוסיה במקום. אם בית החולים סכ"ד את כל האיזור הוא בהחלט מוצא שתחום עיריה מסויימת. בי"ט שנבנה ביפו, נועד שתחילתו למסע את תושבי יפו; ז.א. במידה שהממשלה הפנדטור בנתה בכספי המדינה, ולא בחלוקה שווה (כי אז היתה הפליה רצינית מאד לגבי הישוב היהודי, כי לישוב היהודי הממשלה נתנה אז חלק בהלואה וחלק בפענק להקמת בתי"ס ומילוי ביישובים הערביים היא בנתה את כולם על חשבונה). אז היא מתכוונה לתת לתושבי יפו בנין, והיום אני בא וגוזל מהם את הדבר שניתן להם וטובקט מהם שכר-דירה? צדק שה הפנים בזה שהוא אומר כי צריך לפתור את השאלה. זה ענין מורכב. צריך יהיה לקבוע מה הממשלה נותנת. המסקנה שלי היא פשוטה: אם הממשלה חייבת לעמוד בפני פתרון יסודי בעוד כמה שנים, הרי לעת עתה יש להשוות את הסטאטוס של הבניינים האלה, וכשיבוא הפתרון - יבוא הפתרון לכולם.

ח. רובין:

גם שר הפנים, גם ח"כ רוקח וגם ח"כ ספיר, אינני רואה שיש טרחקים רבים בין עמדותיהם, וגם אני קרוב לעמדה זו. נקודת המוצא היא: בידי מי צריכה להיות הבעלות על בנייני בתי-הספר. הבעלות צריכה להיות בידי אותו גורם שמנהל את בית-הספר למעשה, כלומר העיריה. אין זה אומר מי צריך לממן את הקמת הבנין. אני חושב שטוב שכ"ד על הממשלה לתת את חלקה בסיומן הקמת הבניינים. המדובר בכמה בניינים כנדטוריים שהם בבעלות המדינה. לדעתי הבעלות על בנייני אלה צריכה לעבור לידי העיריות, ואינני רואה זאת עכשיו אחרת מאשר הקמת בנין חדש בעזרת הממשלה. לדעתי אין דין אחר לגבי בנין סקיים ברמלה או ביפו. כלומר, הבעלות תעבור לעיריה והיא תחדל לשלם שכ"ד, אבל היא תשלם עבור רכישת הבנין באותה צורה כמו עיריה אחרת שבונה בכספי הממשלה. זה, לדעתי, הפתרון ההגיוני. אני מותר לדעה, שקצת פשוטה שיש כאן תשלום שכ"ד, אבל אם אין תשלום שכ"ד לא אגיד מצד שני שהאחריות להחזקת הנכס היא בידי הממשלה. אם הממשלה נותנת לעיריה מסויימת בנין חדש, או שהיא נותנת בנין ישן - בשני המקרים הבעלות על הבנין והאחריות לו צריכה להיות בידי העיריה והיא צריכה לשלם זאת בתנאים הספציפיים לצרכי מפעלי חינוך. אני מבין שנויכוח הזה חסר בעצם האד שכנגד, שהוא כאן לא שר הפנים אלא האוצר. הוא חסר כאן נויכוח זה, אבל אינני מציע ברגע זה לסכם כאן.

פ. סלטר:

ייתכן ובעקרון צודק ח"כ רובין, שאפשר לעשות בצורה זו או אחרת באופן כללי. בנוגע לרכוש הנטוש, מרגע שהממשלה העבירה זאת לעמידר, הרי עמידר דורשת עכשיו שכר-דירה. העקרון הוא כזה, אבל בנוגע למקרים הקונקרטיים שדיבר עליהם ח"כ רוקח אי-אפשר לנהוג לפי עקרון זה, מסיבה אחת פשוטה: ממשלת המנדט בנתה לאותה מטרה ובשציל אותה עיריה, וזה לא

עובר לעיריה. היא נתנה את זה בסתנה לעירית יפו ואינני רואה כל צדק לדרוש מעיריה זו לשלם שכ"ד. זה רכוש העיריה וצריך להיות שייך לה.

א. הרצפלה:

יש רכוש. ראשית, כל הקרקעות הם רכוש סנדטורי. אם הקק"ל קבלה קרקע, מדוע זקפו לחכונה סכומים עצומים והתחכמו ועשו חוזה עם הצנדה? פה י' ענין יותר גרוע, כי קרקע לא מבקשת "אוכל", מה שאין כן בנין סדורש בכל שנה תיקונים יסודיים, או שיעבירו את זה לעיריה והיא תרשום גם את הדבר הזה; בשבילי היה חשוב לדעת מי אחראי בעד ההחזקה. אם העיריה אחראית, נעביר את הבנינים והבעל יהיה אחראי. מה עושה המטעלה עם כל רכושיה? - גם רשות הפיתוח וגם האפוטרופוס עושים את הדבר הזה. הנושא הנכון בטקרה זה, היא העיריה והיא צריכה לקבל את הרכוש. החשבון בינה ובין המטעלה לא צריך להיות בדרך של שכ"ד אלא בדרך של בעל הרכוש. הבעלות הראשונה של כל הרכוש הזה היא של המטעלה.

א. בתיר:

אין זו שאלה של בתי-ספר. ההחלטה ביחס לבתי ספר אוטרת טעה לגבי כל החלטה על רכוש מטעלתי שמישהו אחר מטמטס בו. אני על כן טניח שבטידה שהמטעלה היא בעלת הרכוש, היא צריכה או למכור אותו לעיריה או לקבל בעדו דמי שכירות. אני מקבל את הדעה שצריך למכור זאת לעיריה בתנאים מסוימים, ואז יורדת כל בעית שכר הדירה. אינני טניח גם שאפשר הרבה זמן להשאיר את הטעב, סדירות האפוטרופוס יימסרו בלי שום שכר דירה ובלי שום תמורה. קודם כל זה לא חוקי, ואם עשו זאת עשו דבר בלתי חוקי וצריך לתקן אותו לעתיד. בשבילי הבנין הזה אינו שונה מקרקע שהמטעלה קבלה מטעמלת הסנדט ומכרה אותו אחר כך לקק"ל. במידה וזה היה בנין של מטעמלת הסנדט, הרי זה רכוש מטעמלת ישראל ואם העיריה רוצה לקבל אותו היא צריכה לנהל על כך מו"ס.

ב. חזני:

יש, לדעתי, להבדיל בין מקומות שיש להם סטאטוס מוניציפאלי - כגון עיריה או מועצה מקומית מסודרת, לבין מקומות שאין להם עדיין סטאטוס מוניציפאלי. מקומות שיש להם סטאטוס מוניציפאלי מסודר פחות או יותר, אז אני גם כן בדעת ח"כ רובין. כטובן סכום ההלוואות יהיה אז יותר קטן מאשר בנין חדש, כי ערך הבנין הוא קטן יותר. לדעתי זה צריך לפעול באופן רטרואקטיבי. כי אם אנחנו טניחים שזהו הסדר, הרי שצריך היה להתחיל לשלם שכ"ד מאז. צריך איפוא להכניס זאת על חשבון התשלומים ולזקוף לזכותו של הגוף ששילם.

אחד הוא הטעב לגבי מקומות כמו עקיר או יבנה, או זרנוגה או ספאריה ועוד שורה של מקומות שיש שם רכוש סנדטורי שהוא בשיטות המקום ומשלטים בעדו שכ"ד. השאלה: מה הבדל בין אנשי קרית-שמרונה או ספאריה לבין אנשי דיטונה, למי או הסוכנות או משרד העבודה הקימו את כל המבנים הצבוריים טבלי לגבות כל תשלום של שכר דירה. ייתכן שבמרוצת הזמן יחייבו גם מקום זה, אבל בינתיים הוא אינו משלם. לגבי המקומות החלטים שאין להם עדיין כל סטאטוס מוניציפאלי, דינם צריך להיות שונה.

היו"ר י. גורי:

תוך הדיון הועלו בעיות שונות וראיתי דברים שזויות ראיה שונות. היות וסר הפנים צריך ללכת, מסתבר שלא נוכל לסיים היום את הדיון ונעתיק אותו לשבוע הבא.

שך הפנים י. בר-יהודה:

אני רוצה לומר שאם חשנו את השט אבל תחייבו את הרשויות המקומיות לקבל לפי הערכה בטוק את הבנינים האלה לעשרים ושתיים שנה - כל העיריות אז תסכסנה שיטאר השט הלא-נכון והתשלום היותר נוח. לכן בדמה לי לצריך לדבר בכל זאת בבת אחת גם על הקו הכללי ועל הענין הקונקרטי.

י. רוסק:

בנינים אלה נמצאים כולם במקומות של עולים חדשים - לו בתל-אביב ולא בירושלים החדמה, כי אם במקומות שהיו ערבים ובאו במקומם יהודים, וזאת צריך להביא בחשבון.

סדרי הדיון בענין מסכורת השרים והשופטים

היו"ר י. גורי:

אני מבקש שנקבע את הזמן שנותר לנו לקביעת סדרי הדיון, לסיום הדיון שלנו בענין מסכורת השרים והשופטים, כחומר למחשבה. אני כל הזמן מתקומם נגד הדחיה וחברי הוועדה יודעים את השקפתי מדיונים קודמים, כך שלא יוכלו לוטר שאני הוטפעתני בנימוקי השופטים. אני יכול לוטר רק, שהשופטים הניחו לדעתי בנימוקים מאד כבדי מסקל, שאי אפשר להתעלם מהם. הטענה הכבדה ביותר של השופטים היא זו, שמכל מקום נוצר מצב בלתי מכוון. האמת היא שהם הציגו את הבעיה בפנינו בנובמבר 1955 ואנחנו עומדים בנובמבר 1956, ואם נחליט לדחות את ההחלטה הסופית - אז אנחנו אומרים פברואר-מרץ, ואי-אפשר להתחייב על כך. אי-אפשר לנהוג כך. זה לא מכוון. הם לא יכולים להסתייע באותו נשק כמו עובדים אחרים, אם כי אנחנו עלולים להביא אותם לידי כך, ולכן אנחנו טרשים לעצמנו לנהוג כך. זה נימוק שאי-אפשר להתעלם ממנו.

בעצם לאחר שהחלטנו לבטל את הפטור ממס הכנסה גם במסכורת השרים, נוצר מצב חדש. אנחנו טוב לא נוכל להמאיר את המצב הקיים עד להחלטה הסופית, ואם אנחנו אומרים שאין פטור ממס הכנסה, אז אין פטור ממס הכנסה במסכורת השרים וצריך לדלם להם מסכורת בהתאם לכך. איזה הגיון יש לנו, שאנחנו נעסיק בזה את הציבור פעמיים? אנחנו סטילא נצטרך כבר לוטר שראש הממשלה יקבל 900 לירות, כדי שיוכל לקבל את המסכורת שהוא מקבל כיום. אחר כך נאמר שאנחנו נותנים לו מפרעה, שהיא לפי טעה לא טובאת בחשבון.

ג. סרואיב:

אני מבקש לבדוק אם מותר לנו לתת מפרעה, שהיא לעת עתה פטורה ממס הכנסה. זה גם כן נתון לשיקולו של פקיד השומה.

היו"ר י. גורי:

אין בזה הגיון. כל אחד ידע שפירושו של דבר לא 900 אלא 1200-1300 לירות - אינני יודע כמה. אז אין כל הגיון להעסיק בזה פעמיים את הציבור. ברגע שעלינו צעד זה, יש להסיק מזה את כל המסקנות. אגב, הם לאחרונה הסמיעו עוד נימוק אחד. הם אומרים: הרי לא תוכלו להקטין באופן רטרואקטיבי את תשלום מס הכנסה. אז יתפרסם בעתון הרשמי כי מיולי 1955 עד אפריל 1957 השופטים קבלו כך וכך מסכורת ברוטו, ופתאום סיבנו זאת.

מה יכול לקרות פה? - לפי הלכי הדעות הסוררים הרווקים לא יקבלו שכל מקום הנחה. זוגות עובדים שאין להם ילדים אולי יקבלו דבר קטן שבקטנים, ואחר כך תבוא מספחה עם ילדים. פה יכול להיות שמישהו יזכה ב-15, ב-20, ב-30, ב-40, ב-50 לירות. אז יש להם עוד טענה כבדה. הם אומרים: האם כך תנהגו לגבי כל אזרחי המדינה? מדוע אתם מוציאים אותנו מן הכלל ומדוע פתאום העליתם את זה לבעיה שעומדת ברוחו של עולם? כל הנימוקים שהם הסמיעו, בשבילי לא היה צורך בכך כי כל המהלך הזה היה כל הזמן למורת רוחי; אבל הנימוקים הם חזקים מאד ולפי דעתי ועדת הכספים, לאחר שקבלה עקרון שאין פטור ממס הכנסה, יש מזה כל המסקנות והיא צריכה לקבוע את המסכורת של השופטים ושל שרי המדינה. אחר כך יש שאלות שונות.

רציתי רק בתור חומר למחשבה, לחברי הוועדה, לוטר זאת כדי שישקלו בדעתם ונהיה יותר מוכנים להיכנס לדיון בשבוע הבא. יש חברים שהם מאד דבקים בדעתם, בנוגע לדחיה.

א. בהיר:

הנימוק שלי הוא, שבכל אופן בכל סוגי המסכורות שנקבעו לעובדי המדינה, המסכורת ברוטו הכי גבוהה שנקבעה עד עכשיו לנשיא בית המשפט העליון היא 781 לירות (בלי המפרעה). בכל אופן עוד אין לנו שום מסכורת שגלשה ל-1200 ול-1300 ול-1400 לירות.

היו"ר י. גורי:

כיצד תימלט מזה?

א. בהיר:
 אגיד לך כיצד. הסגן לונה ברגע שאתה
 קובע את המסכורת עד 1.4.57 ותקבע
 באותו זמן את המסכורת של 1.4.57. לונה הדבר טאטר כשאתה
 תקבע עכשיו את המסכורת והדבר ירד לגמרי מסדר היום.

הי"ר י. גורי:
 היות וידוע לי שחבר הועדה סוזאין
 הוא חבר המלחת שיוצאת ביום ו'
 לחו"ל, אני רוצה לאחל לו בסיעה טובה. צאתך לסלום, בואך
 לסלום.

הישיבה בנועלה ב-13.00